

PANOPTICUM

PORTAL ZA PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA, KULTURE I PRIRODNIH ZNANOSTI

LJUDSKA PRAVA ▾ HRVATSKA ▾ EU ▾ SVIJET ▾ PRIRODNE ZNANOSTI ▾ AKADEMSKA ČETVRT ▾ KULTURNI KUTAK ▾ MULTIMEDIJA ▾

- NASLOVNICA
- KULTURNI KUTAK
- KULTURA
- EKSPERIMENTI U I S PLESOM

EKSPERIMENTI U I S PLESOM

Objavljeno 14/01/2021

Tekst: Silvija Bushill

Foto: EWCED

Nakon i paralelno s baletom, modernim i postmodernim plesom, koreografi i plesačice nastoje dalje unaprijediti svoj scenski izričaj kao nastavak postmodernih tenedencija u drugoj polovici 20. stoljeća. A ono, najkraće govoreći, znači da taj ples ne usmjerava pozornost na jednu sliku tijela nego se okreće konstruiranju svih tijela. Teoretičarka Suzan Foster definira dvije etape postmoderne plesne prakse – objektivističku i refleksivnu. „Objektivistički ples usredotočuje se na tjelesno kretanje, otvarajući se svim mogućim značenjima koja nastaju kao nusprodukt

tjelesnog kretanja. Refleksivne koreografije ... pretpostavljaju da se tijelo neminovno odnosi na ostale događaje i zbog toga se pita kako se ti odnosi stvaraju. Dok objektivistički ples napušta sve konvencije dopuštajući tijelu da govori svoj vlastiti jezik, refleksivne koreografije rade s tim konvencijama, kako bi pokazale kapacitet tijela da govori i bude izgovoreno na mnogim različitim jezicima“, ističe Foster.

Zbog već poslovične nesklonosti institucija da novčano podrže nezavisnu plesnu scenu i poprave njihove uvjete rada neke se predstave održe jednom i – nikad više

Suvremeni ples dalje razvijajući svoj izričaj posegnuo je za akrobatskim vještinama, većoj uporabi zvuka,... i inoga. Ne smije se propustiti reći kako je i ranije plesna umjetnost puno radila na svom povezivanju s publikom, ali i ostalim elementima koji intenziviraju paradigmu plesa. Ili, kako je to rekla Nikolina Pristaš iz BADco-a – „... neživim akterima, poput intenziteta svjetla ili kamere, te sa zvukovima u prostoru, kao i i povezivanje, supostojanje i identificiranje s drugima, istraživanje granica, ali i pronalaženje momentuma zajedničkog bivanja u prostoru. Radi se o vrlo složenim procesima koji po mojem mišljenju odmiču plesnu umjetnost i od ornamentalistike i od trivijalnosti, kako za izvođače tako i za gledatelje“.

PLES NIJE TEK VJEŠTINA KRETANJA

Bojan Gagić, multimedijalni umjetnik i skladatelj, te uz Miodraga Gladovića jedan od pionira uvođenja zvuka u ples, odnosno tijelo plesačica, prisjeća se kako su u 80.-im godinama Eurokaz i Tjedan suvremenog plesa donijeli različite umjetničke, izvođačke i tehnološke prakse. To je potaknulo stvaranje jednog novog senzibiliteta koji je prepoznala i sve brojnija publika. „Suvremeni ples iznimno je pogodan za sve vrste zvučnih istraživanja jer na sceni uglavnom imate plesače, svjetlo i zvuk, rijetko scenografiju, pa je lakše raditi nego s kazališnim predstavama. Imate više slobode a i sami plesači su bili otvoreniji ne samo za suvremenu glazbu nego, rekao bih, za zvučnim praksama“.

Suradnja glazbenika, skladatelja, umjetnika, koreografa i plesača postala je dio svakodnevne umjetničke prakse i kulturne produkcije. Naravno, više u europskoj produkciji nego u Hrvatskoj zbog već poslovične nesklonosti institucija da novčano podrže nezavisnu plesnu scenu i poprave njihove uvjete rada. Takva nesklonost razlog je i što se mnoge plesne predstave održe jednom i – nikad više.

Ispreplitanje plesa i zvuka, pa zvuka i plesa i tako u krug pokazuje kako su prostorno-zvučni sistemi zaživjeli u umjetničkom izričaju, performansima i glazbeno-scenskim izričajima. Pokazuje to i kako sve zanimljive i relevantne

plesne prakse uvijek nastaju kao osobni kritički odgovor na povijesni trenutak, na društvo, političke i ideološke okvire. Komuniciraju s društvom oko sebe, povezuju s drugim umjetnicima i time pokazuju kako ples nije tek vještina kretanja.

PLES KAO ŽIVA I AKTIVNA KULTURA

Novina na hrvatskoj plesnoj sceni je i vertikalni ples, spoj plesnih i sportskih vještina, fizički vrlo zahtjevan. Ples u zraku, kalibriranje između vertikalnog i horizontalnog, nešto je što u svijetu postoji 30-tak godina a odnedavno, točnije 2011. godine, egzistira i u Hrvatskoj. Čak štoviše, postoji i škola vertikalnog plesa u Velikom kanjonu, u nacionalnom parku Paklenici. Taj ples novo pokreta naslonio se na duboko intiman, unutarnji svijet plesačice Marije Šćekić da bi se spletom okolnosti pretvorio u visinski spektakl, dijelom potakut suradnjom s međunarodnim koreografima. Riječ je o istraživanju odnosa okomitog tijela plesača prema okomitoj podlozi. Reducirana gravitacija, proživljavanje plesačica usporedivo je je s božanskim nekih svetaca. Ili, kako je to s nekim drugim plesačicama usporedila slavna Isidora Duncan: „On/a može tijelo pretvoriti u blistavo tekuće stanje i potpuno ga prepustiti nadahnuću duše. Ovaj (...) plesač/ica razumije, da se tijelo pomoću snage duše zaista može pretvoriti u blistavu tekućinu. Meso postaje lagano i prozirano, kao što to izgleda na rendgenskoj slici – s tom razlikom da je ljudska duša lakša od tih zraka. Kad on/a potpuno ovlada tijelom svojom božanskom moći, ona ga pretvara u blistavi pokretljivi oblak i tako može očitovati samu sebe u svojoj potpunosti božanstvenosti. Ovdje nalazimo objašnjenje za čudo svetog Franje koji je hodao po moru. Njegovo tijelo nije bilo kao naše, njegova duša ga je učinila lakim.“

Veća suradnja s drugim umjetnicima ili pak druge platforme plesa afirmacija su dosadašnjih izvedbenih praksi ali i dobar put demokratizacije plesa. On mora ići kroz podizanje nivoa znanja o načinu na koji se sve može proizvoditi ples i kakva se sve tijela u plesu mogu imati, a sve ne bi li se dalje afirmirala povijesti moderne i suvremene plesne umjetnosti.

Kontradikcije ljudskog postojanja, cirkuliranje znanja i osjećaja prožimaju kako iskustvo plesa tako i nove koreografsko-glazbene izričaje. A upravo zahvaljujući njima ples se pokazuje kao živa i aktivna kultura.